

Prieviďzanom snád' nie je treba podrobne opisovať vzburu prieviďdzských žien z roku 1771, lebo ak by mal niekto ešte medzery vo vedomostiach o príčine a priebehu tej rebélie, ľahko si ich doplní z krásnej ilustrovanej skladačky, ktorú vydalo mesto Prieviďza ešte v roku 2006. Lenže naše slovenské ženy preukázali svoju bojovnosť, smelosť aj v iných časoch a na iných miestach.

Bojovné Slovenky nielen v Prieviďzi

Franský kráľ Ľudovít Nemec v 9. storočí opakovane napádal kraje, obývané našimi predkami. Snažil sa pokoriť Svätopluka, lenže on tieto útoky vždy odrážal a tak sa stalo, že nielen radoví vojaci franského vojska, ale aj šľachtickí bojovníci sa pred útokmi Slovanov zachraňovali útekom. Prekvapením pre nich bolo, keď slovenské ženy, zistiac smer útoku franských bojovníkov zo zálohy na nich strieľali, dlhými papekami (palicami) ich zhadzovali z koní a pravdepodobne ich aj bez milosti ubili. Ich činy dokazujú, že boli oddané svojim mužom bojovníkom, inteligentné, lebo vymysleli túto stratégiu ničenia nepriateľa a telesne zdatné, keď to tak dobre zvládli.

Po mnohých stáročiach sa podobná situácia zopakovala. Bolo to v čase, keď sa Slováci z málo úrodných oblastí svojej hornej krajiny sťahovali na juh Podunajskej nížiny. Zakladali si dediny a snažili sa žiť tak, aby si udržali svoj rodný jazyk a náboženstvo. Väčšinou boli evanjelikmi a to podnietilo ich nových zemepánov k tvrdým zákrokom. Všetmožno sa pred 280-imi rokmi snažili ich nielen pomad'arčiť, ale aj priviesť na zmenu náboženstva. To všetko prebiehalo v oblastiach, ktoré dnes patria Srbsku a Chorvátsku, ale vtedy boli súčasťou Rakúsko-Uhorska, kde bol preferovaný katolicizmus.

Petrovčania písali veľa žiadostí, oslovovali zemepánov, ba i samotného panovníka prosili o evanjelického kňaza, či učiteľa, všetko bolo márne. Tlak sa na oboch stranách stále zvyšoval a preto sa v stredu našich dolnozemskej Slovákov, v Báčskom Petrovci, vrchnosť rozhodla postaviť školu pre katolíckeho učiteľa a kostol pre katolíckeho farára. Sám arcibiskup z mesta Kalocsa si v roku 1769 vynútil od obce pozemok. Prišli zememerači, všetko vymerali, pozemok prichystali na stavbu a odišli. Dedinčania sa búrili a preto dostali od vrchnosti príkaz, aby richtár zaviedol v dedine pokoj, lebo ak nie – príde vojsko.

Bojovné Slovenky nielen v Prievidzi

Arcibiskup už mal skúsenosti s evanjelikmi, lebo oni, ako aj príslušníci iných vyznaní, si to svoje, napriek výstrahám, väzeniu a telesným trestom, vždy ubránili. A tak to bolo aj v spomínanom roku.

Keď zememerači odišli a predstavení obce sa radili – ženy už konali. Vyznačený pozemok udupali a kolíky povytŕhali. Celý týždeň boli v pohotovosti, lebo čakali na úradmi určeného učiteľa. Keď sa ten objavil, tak ho drúkmi, lopatami i metlami – ktorá čo pochytila – zahnali. Lenže ako odvetu prišli vyzbrojení husári z pevnosti Petrovaradín, ktorý je v súčasnosti časťou Nového Sadu. Ale ženy sa nenaľakali! V chotári obce si spolu so svojimi deťmi zastali pred prichádzajúce vojsko a hlasno volali: „Strieľajte, ak smiete, do žien a detí.“ Veliteľ síce strelbu zakázal, ale ženy dal zavrieť. Najvernejšie cirkevníčky a bojovníčky, medzi ktorými boli nielen sedliacky, ale aj manželky remeselníkov. Ich mená sú dodnes zapísané v obecnej kronike. A odplata? Na verejnosti boli potrestané bitkou. Chlapi putovali do väzenia, ale Petrovčanov to neodradilo. Bojovali ďalej, vyjednávali, písali petície, až kým neuspeli u nového zemepána, grófa Andreja Hadíka. Hoci sám bol katolíkom, ich prosbu splnil a v roku 1783 uzákonil miesto pre slovenského evanjelického učiteľa, ktorý ich viedol aj v oblasti vzdelávacej a konfesijnej.

Tieto tri príbehy by sme mohli doplniť parafrázou piesne – „Slovenskí mládenci, smelé matky máte...“

Natália Maliariková (1933)

Doplnok redakcie.

Tak ako vieme mená vzbúrených Prievidžaniek, tak sa dozvedáme priamo z Petrovca mená žien, ktoré sa rozhodli „konať“:

„Vodcovia vzbury Hric a Pucovský s notárom Šebianom, majstrom Kováčom a niekoľkými ženami vyzvali potom všetkých Petrovčanov na veľkú vzburu. Celý týždeň v spomínanom období to v Petrovci vrelo ako v kotle. Ani richtár už neveril, že k zrážke nedôjde, lebo úrady dostavili nového učiteľa Patakyho a vyslali i ozbrojených husárov.“

Najvernejšie cirkevníčky Sabadošová, stará Suchotková, Žatekajová, Pucovská, Hricová, Ďurovková, pani Mäsiarová Miškovková-Masárová (z tohto rodu je rodina Labáthová) a i. boli verejne pred obecnosťou potrestané šibami (palicovaním) a vodcov vzbury, ktorí sa vraj dali na tento zboj a odpor, poslali do väzenia do pevnosti Bač. Bolo to 18. apríla 1769.“

Z knihy Viery Benkovej: Z dávneho Petrovca. Hlas ľudu, Nový Sad, 1998.